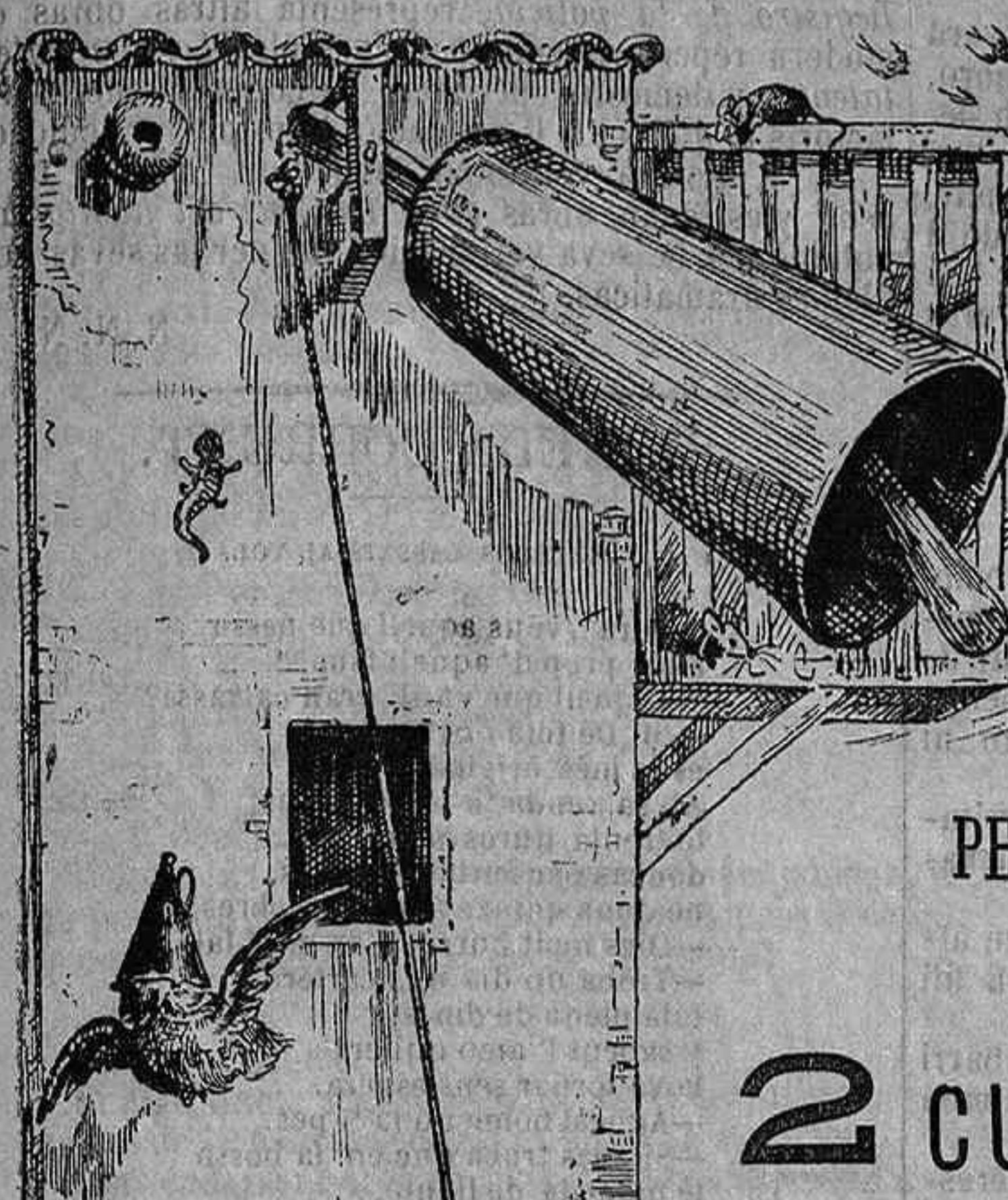

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

PERIODICH SATIRICH, HUMORÍSTICH, IL-LUSTRAT Y LITERARI.

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PÉR TOT ARREU.

NÚMEROS ATRASSATS 4 CUARTOS.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya 8 rals.
Cuba y Puerto-Rico, 16.—Estranger, 18.

TEODORO RITTER.

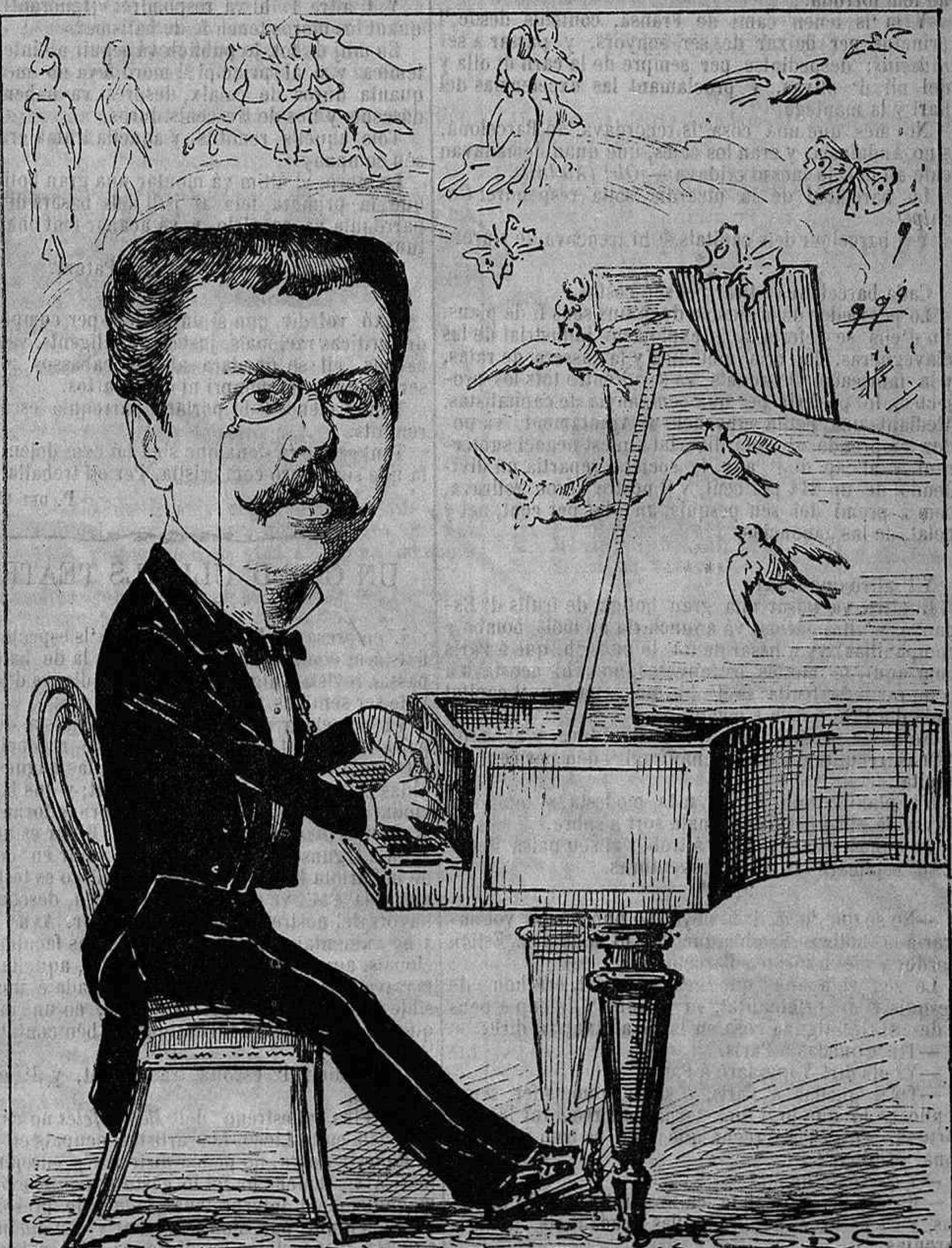
Miréuse'l... Son viu anhel
tè per joguinas las reglas:
quan acaricia las teclas
las teclas veuen lo cel.

Y 'l públich, no sap perqué,
esclau de tanta dulsura,
arrobot, plé de ternura
al cel s' eleva també.

Una Tecla, noya hermosa,
que á n' en Ritter escoltava,
entussiasmada exclamava:
¡Quina má més primorosa!

«Ell es lo mèu bell ideal,
si fos solter y 'm volia,
sens cap esfors l' hi daria
mil cops lo si natural.»

¡Quantas com aquesta n' hi han
que havent sentit aquests días
de 'n Ritter las fantias
de nit lo somiarán!

Teodoro Ritter.

UN MEDI DE FER FORTUNA.

Un lector de l' *Esquella* ns escriu una carta del *teñor* següent:

«Sr. Director de l' *Esquella*: ¿Y donchs que hém de fer? ¿Que ja no lleix lo *Diluvio*? Mirí que aquell Sr. critich artistich que vá pendre jceguera inaudital un boceto de dos metres per un quadro de més de cinquanta pams, continua fent de las sèvas, y fins à vosté per ferlo cremar, l' hi ha tret lo motiu de *Burinot*. Mirí que continua anant á ca'n Parets á veure quadros y fer críticas, valentse de una gramàtica tant estrastral, que fins emplea la paraula *enfarinado*, com si á un quadro l' haguessin de fregir com una sardina! Mirí que segueix ab la mateixa deria de sempre!..

«Jo 'm creya que en lo número passat continuaria aquella campanya ab tant de brillo comensada.

«Y no obstant no duya ni una paraula de aquell celebre critich, y 'm vá fer gastar dos quartos inutilment.

«¿Y donchs qu' hém de fer, Sr. director?

«Espero la resposta en lo proxim número, y entre tant mani y disposi del seu constant lector, que l' hi desitja molts anys de vida:

BALDIRI PATUM.

*

Aquí va la nostra resposta:

Sr. Patum: l' hi agrahim lo recort, y estém dispossats á donarli esplicacions. Al bou per la banya, al home per la paraula, y al critich aquell.... Vaja, per lo que respecta á aquell critich, ab un petit qüento contestarém á vosté y á ell.

Escolti:

*

Dos barcelonins, cansats de aquest ditxós Barcelona, ván determinar anar-se'n á Paris.

—Paris, deya un d' ells, es una gran ciutat; allá 'ls homes de mérit, com nosaltres, tot desseguit troben sortida. Jo tinc ciencia y picardia, tú tens capital y esperit d' empresa, y molt serà que al arribar á Paris no fém forrola.

Y ja 'ls tenen camí de Fransa, contents desde l' principi per deixar de ser senyors, y passar á ser müssius; despedintse per sempre de la carn d' olla y del oli d' olivas, y proclamant las excelencias del llart y la mantega.

No més que una cosa 'ls recordava, no Barcelona, sino Andalusia, y eran los cafés, que quan demanavan café ab llet, lo mosso cridava:—*Olé!* (*Au lait*).

Lo barceloni de la picardia solia respondre: *Cachipe!*

Y 'l barceloni dels capitals s' hi trencava de riure.

*

Cada barceloni vā tirar pèl seu costat.

Lo poseedor de la ciencia duya uns sens fi de plans. Un d'ells se referia á l' explotació industrial de las clavegueras. La cria metódica y la cassera de ratas, y la fabricació de guants, vā ser d'entre tots los projectes, lo preferit per una companyia de capitalistes. Mediante una petita subvenció al Ajuntament, vā poder emprende ab tota llibertat aquest negoci subterrani, y al cap de l' any, la societat repartia un dividendo de un 214 per cent, y 'l nostre heroe retirava, com á premi del seu pesquis, un vint per cent, net y pelat, de las ganancias.

*

Y l' altre qué feya?

L' altre vā posar una gran botiga de fruits d' Espanya y ultramarins: vā anunciarla ab molt bombo y campanillas... y á pesar de tot, lo públich, que á Paris com aquí, té moltes estranyesas, no s' hi acostava á comprar. Los fruits se l' hi malmetian, y 'l capital cada dia l' hi anava á menos.

No havia passat l' any, que ja liquidava, y ab prou feynas recullia de aquell naufragi l' déu per cent del capital.

Vā plantar una botiga més modesta, y també vā haver de plegar. Duya la mala sort á sobre.

En aquest estat, vā anar á trobar al seu paisá, desitjós d' esplicarli las sèvas desventuras.

*

—No sè que 'u fà, l' hi deya. Lo públich no vol entrar á la botiga. Sembla que jo l' hi fassa por. Estich perdut y me 'n torno á Barcelona.

Lo seu company, que com hém vist, era home de pesquis y de originalitat, vā mirársel de cap á peus y descubrint alguna cosa en la sèvafatxa, vā dirli:

—Tu 't quedas á Paris.

—V? ols dir! Y que faré á Paris?

—Tu 't quedas á Paris, y si 'm promets fer, sense replicar, lo que jo 't diré, tornarás á recobrar la tèva fortuna. Tú 't has cregut que aquí es com á Barcelona. ¡Rutinari!

—Y que haig de fer?

—Buscas una escaleta en un punt cèntrich, la llogas, y 't posas á vendre xufas, cacauhets, dàtils y taronjas...

—Estás borratxo?

—Encare no hi acabat Per vendre aquests articles te vesteixes de moro...

—Pero...

—¿Vols recobrar ó no vols recobrar la tèva fortuna? Donchs fés lo que 't dich y no 'm repliquis. Jo 't responch del resultat.

*

Una senmana després, * * * en una escaleta del boulevard dels Italians, lo capitalista arruinat, vestit de moro, venia 'ls indicats productes al crit característich de: *Xufas y cacaus!*

Tothom se creya que aquesta frasse era árabe pur, y com que á Paris los hi agrada 'l color local, desde l' principi vā tenir una gran parroquia.

Dias hi havia que feya cincuenta y xexanta duros de calaix, y exclamava:

—Pot ser si que aquell ximple tindrà rahò. Vés qui m' ho havia de dir, que fent lo payasso 'm guanyaria la vida.

*

A lo millor, un parroquià que cada dia l' hi comprava mitja dotzena de taronjas vā portarli un número del *Figaro*, ensenyantli un remitit de un vehi de aquell mateix carrer, en lo qual, ab gran empenyo sostenia que 'l moro de la escaleta no era tal moro, ni tal aca, ni tal barraca.

—Ves, que l' hi fà á n' ell, exclamava plé de irritació l' improvisat xuflero. Are que 'l negoci 'm marxava 'm surt aquest ximple, y m' esbulla 'l marro.

Al dia següent, en lo mateix periódich, sortia un altre remitit defensant al moro y declarant qu' era fill de Tunis etc. etc.

—Y es cert, deya 'l moro fingit. Soch fill del barri de ca'n Tunis... ¡Qui l' hi haurá dit! Com hi ha mon no 'u entench.

Y desde llavors, sense tenirhi art ni part l' interessat, vā armarse una polémica de remits entre 'ls dos vehins, tant acalorada y fogosa, que 'l públich la seguia plé d' interés. Sobre si 'l moro era moro ó no era moro, se las cantavan tant claras, que 'l que negava que 'u fós, fins vā dir: «No creuré pas una paraula de lo que diu lo meu contrincant, fins que publiqui la fē de batisme de aquest moro.»

Y l' altre l' hi vā respondre: «Ignorant! De desde quant los moros tenen fé de batisme?»

En mitj de tot, lo públich vā seguir ab interès la polémica, y si al principi 'l moro feya no més que cincuenta duros de calaix, després vā haberhi dias de doscents y fins de trescents duros.

Tots aquells remits, y aquella trama era obra del seu company.

Lo moro, al últim vā montar una gran botiga, millor que la primera, feta al istil dels basars de Tunis; la parroquia vā seguirlo, y vā acabar fent una gran fortuna.

Y aquí s' acaba 'l qüento, Sr. Patum.

*

Aixó vol dir, que si un critich, per compte de vendre críticas racionals, justas e inteligents, vén xufas y cacaus, ell se quedará ab los cabassos plens, y no seré jo qui n' hi compri ni dos quartos.

Y molt menos l' hi portare parroquia escribintli 'ls remits.

Tant se me 'n dona que siga bó com dolent; tant me fa que siga moro com cristiá. Per ell treballa.

P. DEL O.

UN COP D' ULL ALS TEATROS.

L' empresa del Principal reforsa 'ls espectacles confiats á la companyia dramática y á la de ball, fentnos passar revista á algunas celebridades, dignes d' exhibirse y de ser sentidas.

Va començar ab en Fortuny, violinista de mérit y paisá nostre, al qual se l' hi han de regoneix facultats genials, que serian superiors si las hagués conduïdas per medi de un estudi pacient; y 'ns ha proporcionat després la satisfacció de fernos tornar á sentir al célebre pianista Teodoro Ritter. Ritter es una maravilla. Alguns anys endarrera vā venir en companyia de la Carlota Patti, y 'l teatro del Circo es testimoni de que si la Patti vā agradar, lo pianista, desconegut fins llavors del nostre públich, vā fanatisar. Avuy conserva y ha augmentat, si es possible, aquellas facultats excepcionals, aquella seguretat de pulsació, aquella limpresa maravollosa, y aquella manera delicada e incomprendible d' interpretar pessas difícils, en un instrument que son molts los que 'l saludan y ben contats los que 'l dominan.

Lo públich l' escolta transportat, y l' ompla d' aplausos.

... Fins al estreno del *Mefistófeles* no cal esperar novedats en lo Liceo. Los artistas, ocupats en l' estudi d' aquesta òpera, no poden distreure's ensejantne cap mes. Aixis donchs ha fet lo gasto *Crispino e la comare* magnificament interpretada, *Aida* que prescindint de algun cantant, pot molt bé anar y *Sonambula*.... D' aquesta dispensinme de dirne res. Si 'l pobre Bellini hagués hagut de comensar la carrera en lo Liceo, hau-

ria vist morir la *Sonambula* y la *Norma*; pero ell encami hauria fet pagar ab pena de la vida l' atreviment opericida de alguns artistas.

... Al Circo ab Pepe Hillo y Pan y toros fan forrolla. Aquestas sarsuelas tauròmacas son verdaderas corridas d' hivern.

... La companyia dramática del Liceo, á més del *Registro de la policía*, representa altres obras del modern repertori, com per exemple *Lo que vale el talento* y demostra per medi de conjunts molt satisfactoris *Lo que vale l'* aplicació, l' estudi y l' cuidado.

... A Romea continuan explotant *Lo dir de la gent* y estrenant obras com *La Cruz del habito* més notable per la seva verificació, que per las seves condicions dramáticas.

N. N. N.

MONEDA CORRENT.

DIALECHS CASSATS AL VOL.

Mira ¿veus aquell que passa allà, prop d' aquell fanal?

—¿Aquell que vā ab gran catxassa?

—Sí. De tota nostra rassa es lo més original.

Ab sa renda 'n te de sobras; tè trenta duros mensuals; doncas per fer bonas obras.

—O es molt burro, ó es molt fals.

—Troba un dia una cartera tota plena de dinés;

y sabent l' amo qui era la vā tornar sens esperar.

—Aquest home no fà 'l pes.

—Si acas troba que en la bossa té moneda de llautó, tant si es petita com groasa,

per no enganyar, la destrossa.

—Aquest home no està bò.

—Pidejaba ab un falsari,

y després d' haber guanyat

vā perdoná á son contrari.

—Aquest home té desvari,

es un boig ben rematat.

—Mira ¿veus aquell que passa tant tibat, qu' es alt y gros?

—Que dū quel a levitassa?

—Just. De tota nostra rassa se pot se 'l més misteriós.

A bolsista vā posarre y falsifica papé,

de presó no va escaparse,

y ara torna á passejarse.

—Aquest si que s' enten bò.

—Va acometrer nna empresa y per últim ha quebrat

causant de molts la pobresa,

mientras ell d' or ha fet presa.

—Si qu' es bén espavilat.

—De vestit sempre varia

cada ivern y cada istiu,

y com de sastre cambia

de pagar may vè lo dia.

—Vaya un fulano més viu.

—Va enganya á una noya honrada

prometent se 'l seu marit,

y la deixá abandonada.

—Quina testa més tremplada,

aquest si qu' es aixerit!

BALDOMERO ESCUDÉ VILA.

ESQUELLOTS.

No digan que l' Ajuntament de Barcelona té molta sort. Se presenta un Sr. Bosch y Loredo que accredita, segons diulen, 18,784 pessetas d' la caixa municipal, y ab un desprendiment que no s' esplica, rebaixa 'l deute, y 's dona per pagat y satisfet ab la cantitat de 12,000 no més.

Pero vels'hi aqui que tot de un plegat salta en Cabot, home escéptich, que no creu ab la virtut, ni ab lo desinterés, ni ab las miracles y procura averiguar los motius de aquesta considerable rebaixa.

¡Inútil curiositat! La majoria del Ajuntament se fa 'l desentès, y 'l dictamen s' aprova por una gran majoria.

Lo Sr. Cabot vā contar un qüento.

«Hi havia un jove lleig, pobre y desgraciat, que quan buscava un partit corresponent á la seva situació y á la seva butxaca, solia sempre recullir una carabassa.

Un dia ván oferirli una pubilla molt caya, y 'l pobrecito no creyent tanta ventura, vā exclamar:

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

A Madrit s' ha prohibit que 'ls frares vajan pels carrers vestint d' aquells trajes que ván desterrarse d' Espanya à l' any 35.

Altra cosa haurian de prohibir. Lo ditxo diu: «*El hábito no hace al monje.*» *

Sobre l' expulsió del frares y l' acullida que alguns fanàtichs los hi han donat á casa sèva, un periòdich de Paris conta una anècdota divertida.

Se tracta de un perdis, sense ofici ni benefici, que 'l han tret de la dispensa. Quan se troba al carrer sense taula ni teulada y ple de gana, medita un plan y l' executa.

Se 'n vā á un sastre de teatros, l' hi lloga un hábit de caputxi, y ab los ulls baixos se presenta á casa de una família devota.

—Jo soch un dels perseguits, exclama ab veu gansa. «Poden fer alguna cosa per un pobre caputxi?»

Lo senyor y la senyora y la família l' hi besan la mà ab respecte, y l' hi ofereixen l' honra de recullirlo.

Lo frare fingit, butxaquejant ab molta serenitat diu:

—Vaig á ensenyarlos los documents...

—Fugi d' aquí, exclama l' amo de la casa... Vol callar....

—Y aquí 'm tens bén pascut y bén obsequiat, deya 'l frare, contant l' aventura á un company de glòries y fatigas... Y encare hi ha més...

—Y donchs?

—Res: que la senyora qu' es una galant jamona, m' ha posat un gran carinyo, y are s' ha empenyat en que la confessi... En fi, *nada*, ganga complerta!

Una advertencia:

Si algú tracta alguna vegada de detenirlos protestant qu' es de la policia secreta, eridin á un municipal.

Dias endarrera eran tres galifardéus que volian apoderar-se de un horrat industrial fent veure qu' eran de la policia secreta. Aquest vā demanar ausili á una pareja de municipals, y 'ls municipals, al veure que aquells fulanos no tenian documents, vān durlos á ca la Ciutat.

Anavan per llana y ván sortirne esquilats.

Montseny se ha posat la caputxa blanca.

Y 'ls barcelonins hém près la capa, ó 'l rús per no ser ménos que Montseny.

Una escena d' hivern: **

Un jove 's presenta á un basar y demana un rús.

—De quin prēu lo vol? pregunta 'l dependent.

—Dels més baratos que tingan

N' hi proban un que se l' hi posa bē, y al preguntar lo prēu n' hi demanan set duros.

—No n' hi volia gastar més que cinch, diu lo jove.

—Llavors, no 'l podém servir.

—Escolti, replica 'l jove, repensantse: fet y fet aquest rús es massa llarch, no me 'n podrian retallar un parell de duros?

Ab una senmana á Madrit hi ha hagut nou suicidis.

Ja es una tarifa una mica massa carregada.

Un filàntropo deya.—Lo suïcidi es un delicte y jo 'l castigaría de una manera feròs. A tot suïcida que realisés lo seu intent, lo que ménos lo condemnaria á presiri per tota la vida.

A la Curia d' aquest bisbat s' ha descubert que un individuo era casat tres vegadas.

Ja 'm sembla que 'l veig. Será un subjecte molt devot, de molt bonas costums, y molt capas de pendre's al peu de la lletra tots los concells de la gent de sotana.

—Sobre tot, germá, devia dirli 'l confes, sobre tot frequenti 'ls sagraments.

Y ell que sab molt bē que 'l matrimoni es un sacrament, vinga casarse y fora.

S' ha sollicitat permis del prefecte de Policia de Paris per celebrar en lo Palacio de la Industria una exposició de donas guapas.

Es una bona idea.

—Magnifica exposicion de *ganaol* deya un andalús.

Un eco americà: L' escena passa á Nova York.

Entra un senyor á casa de un armer y l' hi demana un revòlver.

—Aqui en té un de molt bonich: es un magnific revòlver de familiá.

—De familia? Espliquis.

—Jo l' hi diré: es com' veu, de sis tiros: un parell de balas per la sèva senyora, un altre parell pels destructores de la sèva felicitat, y després, las dos restants per vostè. Ja 'u veu, un revòlver de ultima moda. En quinze días, n' hi venut un grapat de dotzenas, com a regalo de bodas.

Per ideas magnas no hi ha com Barcelona.

Es cert que 'l cementiri del Poble Nou era un perill

per una important barriada de Barcelona. Per lo tant no hi ha més que tancarlo y obrirne un' altre.

Se busca 'l terreno y 's troba entre Horta y Sant Andreu, en un siti anomenat la *Torre del Pardals*.

Es magnific, molt bén situat, té totes las condicions, no més hi ha una cosa.

Que per sota del terreno passa l' aigua de Dos Rius y l' aigua de Moncada. Lo qual donarà per resultat que 'ls vius nos beurem las filtracions dels morts.

En mitj de tot hi ha un remey molt senzill, per evitar desgracias.

—Deixar de beure aigua y beure vi á tot pasto.

A Granada un home vā acostarse al sereno, dihentli:

—Bona nit y bona hora.

—¿Qué se l' hi ofereix? vā preguntar lo sereno.

—Vinch perque fassa l' obsequi de durme á la presò. N' hi fet una de molt crespa, y 'm sabria greu que no m' agafessin.

Lo sereno 'l vā complaire.

Al menos si hi ha molts presos que s' escapan, hi ha criminals que solicitan l' ingrés.

Per gent de bon humor, Andalucía.

Are qu' es moda aixó del extrem, vaig á buscarne un.

—Saben quin es l' extrém del home pur y casto?

—No acariciar ni menos una quimera.

Rètol posat al aparador de un negociant de objectes piadosos:

«*Gran liquidacion de vírgenes de porcelana y de barro.*»

QUENTOS.

Va morir intestat un pare de familia y 'ls germans que quedaven se varen partir l' herència; y mentres tots menos un van colocar los seus interessos á casa de un banquer, l' altre qu' era un calavera desfet vā ferse mal bē la sèva part en quatre dies.

Al cap de poch temps lo banquer vā quebrar, y l' calavera deya.

—Digas que si jo arribó á fiarne de aquest pillet, me deixa pelat com una rata.

A la columna Vendome de Paris qu' es molt alta hi ha una porteta, una escala de caragol interior, y un portèr encarregat de acompañar als curiosos que desitjan pujar fins al cap-de-munt.

Eran las sis de la tarde, l' hora en que 'l portèr acostuma á tancar la porta y retirarse.

—Fassa 'l favor, digué un jove, deixim entrar.

—Dispensi; pero son las sis, observá 'l portèr.

—No importa; deixim entrar, tanqui la porta y retiris.

—Sí, Y per hont sortirà?

—Ja m' hi fet compte de sortir pels cap-de-munt. Era un suïcida.

A la estació de Ripoll, pochs días després de l' inauguració del carril, se presenta un pagès que vol anar á Vich, y que no sab com s' ho ha de compondre.

—Escoltéu company, com ho tinc de fer per anar á Vich? pregunta a la primera persona ab qui 's topa.

—Primer de tot heu de pendre bitllet.

Lo pagès observa que hi ha un coix á l' estació que ven bitllets de la rifa, y 'n pren un del Hospital.

—Y are? digué 'l pagès.

Tothom se vā fer un panxó de riure.

Alguns compadescuts de la sèva bona fé, van acompañarlo á la reixa, y l' hi van fer pendre bitllet per Vich.

—Veyeu? l' hi deyan: aixó es com los cotxes, sino qu' en lloc de donarvos una papeleta, vos donan un cartó.

Després van acompañarlo á la sala d' espera, advertintli que quan obrissen la porta sortirà ab l' altra gent y pujés al tren.

Lo bon home ja feya mitj quart que s' esperava y estava plé de impaciència, per lo que preguntà al revisor que hi havia á la porta:

—¿Qué n' hi ha per molt?

—Mitja horeta curta, digué l' empleat.

—Ja veurà, jo començo á passar.... Mentre tant estiraré las camas. Si per cás quan lo carril me trobi, ja pararà una mica.

Una mare parlant ab repulsió de l' educació massa seria que alguns donan als seus fills, ensenyantlos á fingir y cohibintlos, deya:

—Francament, las criatures massa serias no m' agradan. Veji 'ls meus fills. Los meus fills tots son naturals!

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.

La primera tota sola es membre del cos humà; al infant diuen *dos-doble* los que parlen castellà.

La tercera es una nota de l' escala musical y 'l tot nom de una donzella ab qui 'm casaré aviat.

TIXA XICH DE M. DE R.

II.

La primera no es barato segona tampoch dolent: treginant total Climent se posa com un mulato.

EUDALT SALA.

SINONIMIA.

Si 't tiras may dintre un tot tot no sortirás; sens ser tot fangar no 's pot y si u probas no podrás.

UN TAPÉ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1	2	3	4	5	6	7	8
6	5	2	3	2	8	7	8
8	5	8	3	2	8		
8	7	8					
6	5	2	3	2	8		
5	8	7	6	3	8		

EX-BOLSA N.º 2.

TRIÀNGUL.

Omplir los pichs ab lletras que llegidas vertical y horizontalment digan: 1.ª ratlla un animal tendre; 2.ª un liquit tuatuòs, y la 3.ª la qualitat de un objecte plà.

REMOLL.

TRENCA-CLOSCAS.

Revolta.

Ab aquestas lletras degudament combinades, formar le nom de una vila catalana.

ANGEL SALABERN.

GEROGLIFICH.

U q N u C i O m P
l ne O m O

LO DEL LOBREGAT.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

1. XARADA 1.º—Castelltersol.

P

2. IDEM 2.º—Reparo.

P a s

3. ENDEVINALLA.—Cals.

P a l a u

4. MUDANSA.—Gil, fil, mil.

S a l

5. ROMBO DE PARAULAS.—U

6. CONVERSA.—Norma.

RECORTS Y REALITATS.

Sostindrem la barricada
tots plegats fins à la mort.

Y are aquí plegats arriban
diga frares, digas...

La moda tréu frares mascles
y 'ns dona frares famellas.

Y aquests posantse caputxas
son tant ridículs com elles.